

КӘСІПОРЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҮРДІСТІ БАСҚАРУ: НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ ЖӘНЕ ДАМУ БАҒЫТТАРЫ

Андатпа

Мақалада автор инновациялық үрдістің мәнін инновацияны бастауға, жаңа өнімдер мен операцияларды дамытуға және оларды нарықта жүзеге асыруға бағытталған іс-әрекеттердің дәйектілігі ретінде ұсынылуы мүмкін екендігін көрсетеді. Қазіргі кезеңде кәсіпорындардың инновациялық дамуына көп көңіл бөлінуі керек. Мақалада басқару тетіктері және олардың инновациялық үрдістерге әсерін зерттеу мәселелеріне қатысты шетелдік және отандық әдебиеттеріне талдау жүргізілді. Аймақтың кәсіпкерліктегі инновациялық үрдістерді басқаруды зерттеу аса өзекті болып отыр. Инновациялық қызметтің басқару жүйесін талдау мен жетілдіруге арналған тұжырымдамалық тәсіл ұсынылып, инновацияның ерекшеліктерін және оны жүзеге асыру үрдістерін, сондай-ақ олардың пайда болуының бастапқы жағдайларын және экономикалық тиімділікті қамтамасыз ететін факторларды ескере отырып ұсынды. Жаңалық пен ғылымды, технологияны, техниканы өндіріспен тығыз байланыстыру мақсатында «Индустриалды-инновациялық даму» бағыты көзделген. Мемлекеттің бәсекеге қабілетін көрсететін басты көрсеткіш – оның экономикасы. Экономиканың бәсекеге қабілетті болуының басты бағыты – инновациялық экономика құру және шикізаттық емес секторды дамыта отырып, инновациялық үрдістерге бет бұру. Автордың ұсынған инновациялық үрдістерді басқару тетіктері аймақтың басым мақсаттары мен міндеттерін шешуге, оның бәсекеге қабілеттілігін арттыруға және өңіраралық және халықаралық нарықтарға кіруге ықпал етеді.

Тірек сөздер: инновация, басқару тетіктері, бизнес-үрдістер, талдау, тиімділік, бәсекеге қабілеттілік.

Нарықтық экономика жағдайында ғылыми-техникалық жаңалықтарды құрастыру және енгізудің тиімді тетігін қалыптастыруда Қазақстан кәсіпорындарының бәсекеге қабілеттілігі мен экономикалық дамуы маңызды факторлардың бірі болып саналады. Бұл экономиканың технологиялық және ақпараттық салаларында елеулі серпілістерге байланысты және нәтижесінде – бәсекеге қабілеттіліктің артықшылықтарының жаңа көздерін құруға және пайдалануға кәсіпорындарды бағдарлау. Бүгінгі күні инновациялық даму моделіне көшу, инновациялық үрдісті ынталандыру, қалыптасқан инновациялық саясатты қалыптастыру, инновацияны қаржыландыру көздерін анықтау Қазақстан үшін маңызды мәселелер болып табылады.

«Инновация» сөзі «жаңашылдық», «жаңалық», «жаңалық енгізу» деп аударылады. Менеджментте бұл түсінікке келесідей анықтама беріледі: «өндірістегі жаңалықты игеру және тұтынушыны табу» [2].

Инновация соңғы нәтиже ретінде қарастырылады, демек ол белгілі бір бастамаға ие болуы керек. Бастама – жаңа идея, жоба, өнертабыс. Бұл идея белгілі бір өнімді іске асыру үшін көптеген кезеңдер мен іс-әрекеттерден өтуі қажет. Мұндай өзара байланысты кезеңдердің тізбегі инновациялық үрдіс деп аталады.

Инновациялық үрдістің мәні инновацияны бастауға, жаңа өнімдер мен операцияларды жасауға және оларды нарықта жүзеге асыруға бағытталған іс-әрекеттердің мақсатты бірізділігі ретінде ұсынылуы мүмкін.

Инновациялық үрдіс мынадай элементтерді қамтиды: бастама; инновацияларды енгізу; инновацияны шығару (өндіру); инновацияны өткізу; маркетингтік инновациялар; инновациялардың экономикалық тиімділігін бағалау. Бұл элементтерді бірыңғай дәйекті тізбекте ұшастыру инновациялық үрдістің құрылымын құрайды.

Көптеген авторлар инновациялық үрдісті келесідей кезеңдерден өтуі ретінде анықтайды: іргелі зерттеулер – ізденістік ғылыми-зерттеу жұмыстары (ҒЗЖ) – қолданбалы ғылыми-зерттеу және тәжірибе-конструкторлық жұмыстар (ҒЗТКЖ) – маркетингтік зерттеулер – технология – өндіріс – нарыққа енгізу.

Жалпы алғанда, инновациялық үрдіс мүмкін болатын инновация идеясынан оны құру, сату және таратудың ауысу дәйектілігімен көрсетілуі мүмкін. Осындай іс-әрекеттер тізбегі үш кезеңде жүзеге асырылуы мүмкін (кесте 1).

Кесте 1 – Инновациялық үрдістің негізгі кезеңдерінің мазмұны

Кезең	Инновациялық үрдіс кезеңдерінің мәні
Жаңалық – жаңа идея, жаңа білім	Аяқталған ғылыми зерттеулердің (іргелі және қолданбалы), тәжірибелік-конструкторлық әзірлемелердің, басқа да ғылыми-техникалық жетістіктерінің нәтижесі. Жаңа идеялар жаңалық ашу, рационализаторлық ұсыныстардың, тұжырымдамалардың, техниканың, нұсқаулықтың және т.б. нысаны ретінде болуы мүмкін
Жаңалық енгізу (инновация)	Жаңа білімді енгізу нәтижесін, нарықта сатылатын жаңа немесе жетілдірілген өнімдерге және тәжірибеде қолданылатын жаңа немесе жетілдірілген технологиялық үрдісте қолдану
Жаңалық енгізу диффузиясы	Өткізілген, іске асырылған инновацияларды тарату үрдісі, яғни, жаңа орындарда және жағдайларда инновациялық өнімдерді, қызметтерді, технологияларды қолдану. Бұл жобаның нысаны мен жылдамдығы байланыс арналарының құрылымына және қуатына, кәсіпкерлік субъектілерінің инновацияларға жедел әрекет ету қабілетіне байланысты

Осылайша, «инновация» және «инновациялық үрдіс» терминдері ұқсас болғанымен бірдей емес. Инновациялар инновациялық үрдістің құрамдас бөліктерінің бірі болып табылады және инновациялық үрдіс тұтастай алғанда құруды ғана емес, сонымен қатар инновацияларды дамыту мен таратуды көздейді.

Экономикалық жүйелерде инновациялық үрдісті басқарудың негізгі қағидаларын қарастыру кезінде инновациялық үрдістің ерекшеліктерін, ұйымды басқарудың жалпы қағидаларын және инновациялық үрдіске қатысушылардың сипаттамаларын ескеру керек. Осы сипаттамаларды талдау инновациялық үрдістерді басқарудың бірқатар негізгі қағидаларын анықтауға мүмкіндік береді [5].

Инновациялық циклді тиімді басқарудың негізгі қағидалары: циклдік; сенімділік; тұтастық; сабақтастық; мақсаттылық; ғылыми негіздеме; жауапкершілік; даму; үйлесім; ресурстармен қамту; тізбектілік; сәйкестік; қарсылықты жену; кері байланыстың болуы және т.б.

Осы қағидаларға сүйену инновациялық үрдістерді табысты жүзеге асыруға, ұйымның зияткерлік капиталын ұлғайтуға, жаңа білім мен зияткерлік қызметті қалыптастыру үрдісін дамытуға ықпал етеді.

Сыртқы ортадағы жылдам өзгерістер инновациялық үрдісті басқаруға елеулі әсер етеді және персонал мен олардың жеке қасиеттерін тәрбиелеуге деген жоғары талаптарды айқындайды, олардың ең маңыздысы бастамашылық және кәсіпкерлік қабілет.

Инновациялық үрдісті басқару төмендегі қызметтерді қарастыруы тиіс:

- 1) танымдық (жалпы білімді арттыру);
- 2) ақпараттық (оларды тарату);
- 3) зерттеу (белгілі бір салада білімді мақсатты түрде игеру);
- 4) түрлендіру (қолданыстағы және түбегейлі жаңа объектілер мен үрдістерді құру және жақсарту);
- 5) экономикалық (еңбек шығындарын азайту);
- 6) мотивациялық (шығармашылықты ынталандыру);
- 7) әлеуметтік-тұтынушылық (тұтынушыларға жақсы және сапалы тауарлар мен қызметтерді ұсыну);
- 8) ресурстық және табиғатты қорғау (қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз ететін және табиғи ресурстарды үнемдеуді қамтамасыз ететін технологияларды жасау).

Осы немесе басқа бағыттағы инновациялық үрдістер әртүрлі меншік нысандарындағы кәсіпорындар мен мекемелер шеңберінде мемлекеттің әлеуметтік және экономикалық қыз-

меттің барлық салаларында жүзеге асырылады. Кәсіпорындарда инновациялық үрдістер ғылыми, ақпараттық жобалау және өндірістік қызметті қамтуы тиіс. Инновациялық үрдістерді ұйымдастыруда экономикалық-басқарушылық және әлеуметтік-мәдени қызметтерді ескеру мүмкін емес.

Инновациялық үрдісті ұйымдастыру үшін ең маңызды – ғылыми және жобалық әзір-лемелердің материалдық-техникалық базасы. Рационалды құрылыс және инновациялық үр-дістерді басқару инновацияларды құру шығындарын оңтайландыруға, оларды жүзеге асыру мерзімдеріне, сондай-ақ нарықтық мүмкіндіктерге байланысты [5].

Замануи тәжірибеде инновациялық қызметтерді зерделеу кезінде ғылыми зерттеулер ин-новациялар саласындағы олардың қызметінің әлсіз буыны болып табылады, ол кәсіпорындар-да инновацияларды әзірлеу және іске асыру, ұйымдастырушылық-экономикалық механизмінің толығымен дайын емес екенін көрсетті.

Инновациялық қызмет – басқару шешімдерінің сапасын арттыру арқылы оның жұмысы-ның тиімділігін арттыруға бағытталған кәсіпорындарды басқару жүйесінің құрылымдық, рәсімдік және өндірістік элементтерінде сапалық және сандық өзгерістердің болуымен сипат-талатын ұйымдық инновациялық процесс. Сонымен қатар, басқару жүйесін келісілген және тиімді шешімдер қабылдауға мүмкіндік беретін тетік деп түсінеміз.

Аймақтың кәсіпкерліктегі инновациялық үрдістерді реттеу тетігі – қалаған нәтижелерді алу үшін аумақтық басқару органдарының экономикалық ортаға әсер ету формалары мен әдістерін үйлестіру.

Инновациялық қызмет көп жағдайда субъектілердің инновациялық белсенділігіне байла-нысты. Инновациялық қызмет – инновацияны дамыту мен ынталандырудың қарқындылы-ғы. Оған бәсекелестік орта, өндіріс, ғылыми, ақпараттық және басқа да инфрақұрылымның даму деңгейі мен дәрежесі, инновациялық қызмет субъектілерінің уәждемесі және т.б. әсер етеді. Инновацияға кез-келген деңгейдегі әлеуметтік-экономикалық жүйенің инновациялық сезімталдығы, яғни инновацияны құру, жаңа өнімдерге деген сұранысты қанағаттандыру қа-білеті үлкен мәнге ие. Бұған көптеген факторлар әсер етеді: әлеуметтік, экономикалық және техникалық және т.б.

Басқару жүйесінің элементтері басқарушылық шешімдерді қабылдаудың басқару құры-лымдары, әдістері, технологиялық үрдістері болып табылады: қаржылық жоспарлаудың шағын жүйесі, басқару шешімдерін енгізудің шағын жүйесі және ақпараттық шағын жүйе. Аталған тәсілді ескере отырып, осы шағын жүйелерді қайта құрудың жаңалығы осы кәсіпорында бас-қару тәжірибесімен анықталады. Инновациялық қызмет түсінігін нақтылауға арналған тұ-жырымдамалық сызба сурет 1-де ұсынылған (б. 172).

Инновацияның ажырамас сипаты ретінде экономикалық тиімділіктің талаптарын ескере отырып, инновациялық белсенділік көбінесе бірқатар объективті және субъективті факторлар-ды ескеріп, күтілетін экономикалық әсер алу үшін қажетті жағдайлар жасайды.

Нарыққа көшу бәсекелестікті дамытумен және экономикадағы мемлекеттің рөлінің тө-мендеуімен тығыз байланысты. Сонымен қатар, тек нарыққа негізделген басқару тетіктерінің негізінде өнеркәсіптің материалдық-техникалық базасын түбегейлі өзгерту мүмкін емес. Сон-дықтан міндеттерді орындауда инновациялық үрдісті реттемей инновациялық қызмет тиімсіз. Бірқатар қызметтер, ең алдымен, ғылыми-техникалық және инвестициялық саясатты әзірлеу және жүзеге асыру мемлекеттік реттеу объектісі болып қала беруі тиіс [3].

Бұл тек инновациялық үрдістердің ұлттық маңызы ғана емес, сонымен бірге олардың эко-номикалық мазмұнымен түсіндіріледі. Бір жағынан, бүгінгі таңда инновациялар шаруашылық субъектілерінің пайдасын арттырудың негізгі құралы, бәсекелестермен салыстырғанда өндіріс шығындарын азайтуға байланысты нарықтық сұранысты қанағаттандыруға мүмкіндік береді. Екінші жағынан, классикалық нарықтық тетіктер жағдайында ғылыми-техникалық нәтижелер-ді айтарлықтай қиындататын болады және көптеген инновациялар экономикалық тәжірибеге енгізілмеген.

Жеке шаруашылық субъектілерде ауқымды инновацияларды жүзеге асыру үшін қажетті қаражатты шоғырландыру мүмкін емес.

Сурет 1 – Инновациялық қызмет түсінігін анықтаудың тұжырымдамалық сызбасы

Ғылыми білім үрдістерін жетілдіру қымбатқа түседі. Жаңа ғылыми нәтижелерге жоғары білікті мамандар қол жеткізді, яғни жоғары ақы төленетін қызметкерлер, сонымен бірге ғылыми еңбектің өсу қарқыны жылдам қарқынмен өсіп келеді. Одан да көп шығындар инновацияларды енгізуді талап етеді. Олар өндірісті техникалық қайта жаратандыруға, ғылыми-техникалық ақпаратты табу мен сатып алуға, жағдайды болжауға, қызметкерлерді оқытуға, ұйымдастырушылық тетіктерге, сондай-ақ ресурстық жеткізушілермен және өнімдер мен қызметтерді тұтынушыларымен бұрыннан бар қатынастарды өзгертуге байланысты күрделі сағымдар болып табылады.

Айтарлықтай шығындар сараптаманы, жаңа өнімдерді патенттеуді, сертификаттауды және т.б. талап етеді.

Көптеген инновациялар белгілі бір сыни минимумнан асып түсетін ауқымда және жеткілікті үлкен нарықтың қол жетімділігімен ғана экономикалық тиімді болып табылады. Инновациялық шығыстардың абсолюттік шкаласы артып отырғандықтан, шектеулі өндірістік базасы және шектелген өнімдер базасы бар бірыңғай экономикалық субъектінің өндірістік шығындарындағы шартты түрде тұрақты шығындардың үлесі артып, инновациялық инвестициялар пайдалы болмауы мүмкін, өйткені ол шкала бойынша өндіріс елеулі экономикалық көрсеткіштерге қол жеткізе алмайды. Бұл жағдай, әсіресе капиталдың төмен айналымы бар салалар үшін тән.

Оқшауланған инновацияларды іске асыру жеке фирмалар мен тұтастай алғанда экономика үшін елеулі шығындарға әкеледі. Ғылыми және инновациялық шығындардың өсуімен инновацияларға жұмсалатын шығындарды қажетсіз қайталау көбіне өркениетті қоғам үшін қолайсыздыққа әкеледі.

Коммерциялық негізде жүзеге асырылмайтын инновациялық үрдістер бар. Оған іргелі ғылыми зерттеулер кіреді, оның нәтижелері, әдетте, коммерцияланбайды. Алайда нәтижесінде көптеген инновациялар іргелі ғылымның жетістіктерімен байланысты. Ол, сондай-ақ тұтастай немесе тұтастай қоғамның қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған (қорғаныс, денсаулық, білім беру және т.б.) қызмет бағыттары мен түрлері бойынша инновацияларды қамтиды. Инновациялық үрдістердің осы компоненттеріне шығындар сөзсіз алғанда бүкіл қоғамның иығына түседі [4].

Көптеген жағдайларда инновациялық жобалар нәтижедегі айтарлықтай белгісіздікпен және қайтарымдылықты алу үшін кешігу ұзақтығымен сипатталады. Инновацияға инвестиция салу арқылы кәсіпкер немесе фирма бірнеше элементтерден тұратын маңызды инновациялық тәуекелге ұшырайды.

Технологиялық тәуекел жобаның техникалық жағынан мүмкін болмауына байланысты; экономикалық тәуекел – экономикалық субъектінің иелігінде болған қажетті ресурстардың мөлшерінен асып кету мүмкіндігі; коммерциялық тәуекел – нарық жағдайының белгісіздігі; динамикалық тәуекел – жобаны іске асыру кезінде жалпы экономикалық ортадағы елеулі өзгерістердің ықтималдығы. Кәсіпкер инновациялық жобаны баламалы, аз тәуекелді капиталға орналастыру тәсілдерін қалайтыны үшін кейбір сыртқы ынталандырулар немесе шығындардың толық немесе ішінара өтелу кепілдігін талап етіледі.

Ғылыми-техникалық әлеует кез-келген мемлекеттің ұлттық байлығының негізгі саласы. Барлық дамыған елдер тәжірибесі көрсеткендей, экономикалық даму, көркеюдің негізгі жолы – ғылыми-техникалық және инновациялық салада көшбасы болу. Инновациялар мен жаңалықтар экономиканың құрылуына төтеп беріп, ғылыми-техникалық прогрестің белсенді түрде дамуына жағдай жасап, ұлттық экономиканың тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігін жоғарылатады. Сондықтан бүкіл дүние жүзіндегі кәсіпкерлер инновацияларды тиімді басқару мен ұйымдастыруға ерекше көңіл бөледі. Ал мемлекет өз тарапынан ғылыми-техникалық және инновациялық даму саласына қолдау жасап, тиімді саясат жүргізіп отырады. Өйткені мемлекет ғылыми-техникалық және инновациялық саясат – ғылыми-техникалық жетістіктерді адам игілігі үшін пайдаланып, адамзат өмір сүру жағдайларын сапалы түрде жақсартуға бағытталған. Ал бұл бүкіл адамзат тіршілігі мен шаруашылығының негізгі басты мақсаты.

Қазір Қазақстан Республикасының ғылыми-техникалық зерттеулері мен инновациялық саласы дағдарыстық жағдайда. Бірақ сол қиындықтарға қарамастан Қазақстан кәсіпкерлері шет ел жаңалықтары мен ғылыми-техникалық жетістіктерін табысты түрде игеріп, оларды жоғарғы қарқынмен қызметтеріне енгізіп келеді. Әрине бұл инновациялар халықаралық технологиялық деңгейге көтерілуге мүмкіндік береді, бірақ сол ғылыми-техникалық жетістіктердің көбісі тек біз үшін ғана инновация, ал шетелдіктер үшін олар кешегі күн жаңалықтары. Сондықтан да шетел технологиясы мен техникасын игерумен қатар өз ұлттық ғылыми-техникалық әлеуетіміздің дамуына жағдай жасап, отандық ғалымдардың ғылыми жетістіктерін өндіріске енгізіп, оларды бағалай білуіміз керек.

Көптеген экономистер атап өткендей, инновациялық үрдісті реттеу нарыққа көшудің негізгі шарттарының бірі болып табылады.

Нарық қатынастары жағдайында мемлекеттің негізгі функциясы жеке бостандықты, мүлік-ті және кәсіпкерлікті қорғау болып табылады.

Мемлекеттік реттеудің негізгі құралдары:

- ◆ қаржы, баға, ақша айналымы, қайта өндірістік, құрылымдық саясат саласындағы мемлекеттік саясаттың әлеуметтік-экономикалық және ғылыми-техникалық болжамдары;
- ◆ мемлекеттік-әкімшілік, жалпы экономикалық және нарық реттеушілері;
- ◆ мемлекеттік және аймақтық бағдарламалар, экономикалық үрдістерді оңтайландыру үшін баланстар мен модельдер;
- ◆ мемлекеттік тапсырыс және қазіргі заманғы келісімшарттық жүйелер;
- ◆ мемлекеттік кәсіпорындар мен ұйымдардың қызметінің индикативтік тетіктері мен реттеушілері мен меншік нысандарының өзге де түрлері;
- ◆ реттегіштер мен құрылымдарды интеграциялау механизмі.

Мемлекеттік реттеу ұлттық деңгейде инновациялық үрдістерді реттеу механизмдерінің бірі болып табылады.

Мемлекеттік саясат пен заңнама жаңашыл үрдістерді едәуір белсендіре алады, түрлі салалар бойынша ұйымдардың тиімді инновациялық технологияларын дамытуға инвестиция құюға ынталандырады, баламалы ресурстарды іздестіруді бастауға, инновациялық өнімдерді дамытуға және т.б. мүмкіндік береді.

Соңғы нәтижемен салыстырмалы түрде оқшауланған әрекеттер тізбегін және іске асыру құралдары ретінде дәстүрлі әдістер жиынтығын ұсынатын инновациялық үрдістің ең қарапайым түрін басқару осы үрдісті қолдауға арналған ресурстарды бөлу және барлық қатысушыларды осы үрдіске қатысуға белгілі бір ынталандыру жасау болып табылады.

Инновацияларды енгізу үрдісін басқарудың тиімді құралы инновациялық үрдістің бір жұмысынан екіншісіне көшуді бақылау болуы мүмкін. Екінші жағынан, инновацияны ендіру үрдісінің кейбір операциялары бұрынғы операциялар нәтижесі болып табылатын оқшауланған элементтер түрінде ұсынылуы тиіс, ал өнім осы сатыдағы өнімдерді білдіреді.

Инновацияның жетістігі негізінен операциялардың қисынды тізбегі арқылы кедергісіз өту дәрежесі бойынша анықталады. Бұған бір операциялардан екіншісіне ауысу кезінде көршілес бірліктерді үйлестіру арқылы қол жеткізуге болады. Оған тиісті операцияларды жүргізуге жауапты ұйымдарды ынталандыру маңызды емес.

Инновациялық үрдістерді тиімді басқару ғылыми-технологиялық-өндіріс –тұтыну жүйесінің барлық элементтерін кәсіпкерлік қызмет барысында біріктіруді көздейді, ол ғылыми зерттеулерді ынталандыру және өнертапқыштық қызметтің жаңа түрін қосу жолымен жандандыру үшін маркетинг пен сервистік қолдаудың ауқымды жүйесін құру негізінде – инновациялық үрдістегі кері байланыс.

Осылайша, бүгінгі күні инновациялық қызметті жандандырудың тиімді ұйымдастырушылық және экономикалық механизмі жоқ. Бұл индустриалды жанару қарқынының төмендігі және әлемнің дамыған елдерімен салыстырғанда салалық құрылымның артта қалу фактісін түсіндіре алады. Бүгінгі таңда Қазақстан индустрия технологиялық инновацияларға өте беймәлім. Оның сапалық және сандық сипаттамалары бойынша атап көрсеткеніміздей, көптеген сипаттамаларда адами капитал экономикалық жағынан дамыған елдерден кем түспейді.

Инновациялық үрдісті реттеу қажеттілігі өнеркәсіптік өндірісті дамытудың объективті алғышарттарынан туындайды. Әртүрлі меншік түрлерінің болу жағдайында реттеудің рөлі, бір жағынан, меншік нысандарын жүзеге асырудың құқықтық механизмін қамтамасыз ету, ал екінші жағынан, экономикалық жүйенің жұмыс істеуін ұйымдастыруды қамтамасыз ететін нарықтық құралдарға ықпал ету болып табылады.

Аталған шаралар, тұтастай алғанда, жалпы халық шаруашылығын дамытудың, атап айтқанда, саланы анықтаудың маңызды факторы болып табылады. Олар ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық нәтижелерді пайдалану мен коммерцияландыруға бағытталған инновациялық қызметті белсендендіреді және нарыққа бәсекеге қабілетті жаңа өнімдер мен қызметтерді шығаруға мүмкіндік береді.

- 1 Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан–2050». Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты атты Қазақстан халқына Жолдауы. – 14.12.2012.
- 2 Бердалиев К.Б., Саткалиева Т.С., Сейткадиева А. Инновациялық менеджмент. – Алматы, 2010. – 326 б.
- 3 Пятецкий В.Е. Управление инновационными процессами: методологические основы и принципы инновационного менеджмента в управлении предприятиями: учеб. пособие. – М.: Изд. дом МИСиС, 2012. – 152 с.
- 4 Управление инновационными процессами в современной экономике: коллективная монография под общей редакцией д.э.н., профессора Шманева С.В. – Воронеж: Научная книга, 2011. – 101 с.
- 5 Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент: учебник. – 6-е изд., испр. и доп. – СПб., 2011. – 448 с.

Аннотация

В статье автор отмечает, что суть инновационного процесса может быть представлена в виде последовательности действий, направленных на создание инноваций, разработку новых продуктов и операций и их реализацию на рынке. В настоящее время большое внимание следует уделить инновационному развитию предприятий. В статье анализируется зарубежная и отечественная литература по вопросам механизмов контроля и их влияния на инновационные тенденции. Особенно актуальным является изучение инновационных бизнес-тенденций в регионе. Предложен концептуальный подход к анализу и совершенствованию системы управления инновациями с учетом особенностей инноваций и тенденций его реализации, а также начальных условий их возникновения и факторов, обеспечивающих экономическую эффективность. В целях тесного взаимодействия научных открытий, техники и технологий с производством была создана программа «Индустриально-инновационное развитие». Основным показателем конкурентоспособности государства является его экономика. Основным направлением конкурентоспособности экономики является создание инновационной экономики и развитие несырьевого сектора для инновационного процесса. Механизмы управления инновационными процессами, предлагаемые автором, способствуют решению приоритетных региональных целей и задач, повышению его конкурентоспособности и доступу на межрегиональные и международные рынки.

Ключевые слова: инновация, механизм управления, бизнес-тенденции, анализ, эффективность, конкурентоспособность.

Abstract

In the article the author notes that the essence of the innovation process can be represented in the form of a sequence of actions aimed at creating innovations, developing new products and operations and their implementation on the market. At present, much attention should be paid to the innovative development of enterprises. The article analyzes foreign and domestic literature on the mechanisms of control and their impact on innovation trends. Particularly relevant is the study of innovative business trends in the region. A conceptual approach is proposed to analyze and improve the innovation management system, taking into account the features of innovations and trends in its implementation, as well as the initial conditions for their emergence and factors ensuring economic efficiency. In order to closely link news and science, technology and technology with production, Kazakhstan anticipates this in the direction of «Industrial and Innovative Development». The main indicator of the state's competitiveness is its economy. The main direction of the economy's competitiveness is the creation of an innovative economy and the development of a non-primary sector for the innovation process. Mechanisms for managing innovative processes proposed by the author contribute to the solution of priority regional goals and objectives, increase its competitiveness and access to interregional and international markets.

Key words: innovation, management mechanism, business trends, analysis, efficiency, competitiveness.